

ХОРОВА ТВОРЧІСТЬ ЗИНОВІЯ ЛИСЬКА У ДОСЛІДЖЕННЯХ РОМАНА САВИЦЬКОГО-МОЛОДШОГО

УДК 78.087.68(477)

Олександра Німилович, доцент кафедри музикознавства та фортепіано
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

Катерина Тимик, магістр педагогічної освіти, концертмейстер
кафедри методики музичного виховання та диригування
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ХОРОВА ТВОРЧІСТЬ ЗИНОВІЯ ЛИСЬКА У ДОСЛІДЖЕННЯХ РОМАНА САВИЦЬКОГО-МОЛОДШОГО

Стаття присвячена висвітленню хорової творчості відомого українського композитора Зинівія Лиська в музикознавчих та бібліографічних дослідженнях Романа Савицького-молодшого.

Ключові слова: Зинівій Лисько, Роман Савицький-мол., диригент, хор, музична творчість.

Літ. 23.

Постановка проблеми. Проблеми збереження духовних традицій і цінностей є особливо актуальними в сучасній українській культурі. Окремий інтерес для науковців складає мистецька спадщина українських діячів діаспори.

Огляд наукової літератури засвідчив, що титанічна праця, багатогранна діяльність музикознавця Романа Савицького-молодшого (США) у спробі відродження та розкриття творчості видатних українських композиторів в Україні та в еміграції, як М. Лисенка, Василя Барвінського, Н. Нижанківського, З. Лиська, виконавців Л. Колесси, Р. Савицького, Д. Гординської-Каранович, змістовні розвідки про роль українського фольклору в розвитку світової професійної музики залишається маловідомою. Пошукова, музикознавча, бібліографічна діяльність Р. Савицького-мол. активізувала процес цілісної системи – пошуку, відновлення, впровадження до репертуару як виконавського, так і педагогічного й публікації тих композицій В. Барвінського, Н. Нижанківського, З. Лиська та ін., які вважались безповоротно втраченими. Це дало змогу музикознавцям С. Павлишин, О. Смоляку, Л. Кияновській, Н. Кашкадамовій, Б. Тихонюку, Ю. Булці, Л. Садовій, О. Криштальському, В. Грабовському, Л. Філоненку, О. Німилович, Л. Назар, О. Максимову, Г. Жук, М. Ластовецькому, Л. Соловей та ін. осмислювати, вивчати та аналізувати творчість композиторів з позицій повноцінного розвитку естетичної та музично-теоретичної думки, що є важливим завданням сучасного мистецтвознавства і культурології. Нещодавно музикознавець В. Сивохип захистив кандидатську дисертацію на тему “Діяльність Зинівія Лиська в контексті професіоналізації української музичної культури

Галичини” [20]. У всіх цих працях Р. Савицький-мол. згадується як дослідник творчості згаданих композиторів, а його різнобічна діяльність залишається недостатньо розкритою.

Мета статті: на основі музикознавчих і бібліографічних праць зобразити працю Романа Савицького-молодшого в галузі дослідження хорової спадщини композитора і музиколога Зинівія Лиська.

Виклад основного матеріалу. Постать музикознавця Р. Савицького-молодшого добре znana в мистецьких колах Заходу. З відродженням української держави його ім’я почало щораз частіше звучати і в Україні. Він – син славного піаніста Романа Савицького (учня Василя Барвінського). Ця родина, як і багато виконавців, композиторів, музикознавців, представників української інтелігенції, які під впливом конкретних історичних і політичних обставин у 1940-х роках були змушені емігрувати з рідної землі й працювали для розвитку українського мистецтва у різних куточках світу. До числа таких подвижників українського мистецтва належить і Роман Савицький-молодший.

Народився він 9 березня 1938 року у Львові в родині піаніста-педагога, мистецького діяча Романа Савицького (1907 – 1960) та письменниці Іванни Савицької (з дому Трешневських). Р. Савицький-мол., випускник Українського музичного інституту в Америці (клас фортепіано Р. Савицького-батька, Філадельфія), отримав диплом УМІ від 20 травня 1961 року. З цього часу син пам’ятає настанови батька “...вчися бо пропадеш. Працюй поки можеш і не нарікай на працю”, що стало життєвим кредо Р. Савицького-молодшого [19]. Протягом навчання в інституті досить часто виступав у концертних програмах як соліст та акомпаніатор, є автором “Біографічного

ХОРОВА ТВОРЧІСТЬ ЗІНОВІЯ ЛИСЬКА У ДОСЛІДЖЕННЯХ РОМАНА САВИЦЬКОГО-МОЛОДШОГО

словника українських музик”. Вищу освіту, ступінь бакалавра здобув у “Ла Скал Коледж” у Філадельфії 1961 року; диплом магістра бібліотечних наук Р. Савицький одержав 1962 року в “Інституті Технологій Дрекселя” (Філадельфія). Працював як бібліотекар, виготовляв кінофільми, озвучені українською музикою (зокрема, симфонічною), писав статті на музичні теми та про українську кінематографію [16, 56].

Працюючи у США над історичними, фольклорними, музикознавчими працями, вчений підтримував тісні творчі й приятельські відносини із друзями батька Романа Савицького, відомими виконавцями, композиторами, музикознавцями, які проживали в еміграції – Дарією Гординською-Каранович, Василем Витвицьким, Зіновієм Лиськом, Любкою Колессою, Юрієм Оранським, Миколою Шлемкевичем, Степаном Максимюком, Ігорем Соневицьким, Юліаною Осінчук, Романом Левицьким, Йосипом Гошуляком, Святославом Гординським, Міхаелем Гріллою, досліджуючи їх творчість, публікуючи монографії й окремі наукові статті.

До вагомих монографічно-бібліографічних праць Р. Савицького-мол. належать – “Микола Лисенко в джерелах Заходу”, про творчість композитора, музикознавця Василя Барвінського (“В. Барвінський: Вибрані матеріали про життя і творчість із родинного архіву Р. Савицького і Р. Савицького-мол.”), про піаніста Романа Савицького (“Піаніст психічної погоди”) та композитора і музикознавця Зіновія Лиська (“Творчість Зіновія Лиська”) [18] тощо.

Серед об’ємних публікацій музикознавця Р. Савицького-мол. – дослідження “Творчість Зіновія Лиська” (Нотографія – Дискографія – Бібліографія), видана у США в 1995 році. Роман Савицький подає дві присвяти в цьому виданні: своїй матері та музикознавцеві і композитору Василю Витвицькому. З. Лисько (1895 – 1969) був видатним композитором, педагогом, і як авторитетний критик, був одним з найактивніших діячів того часу. У вступній статті “Прелюдія”, яку Р. Савицький-мол. розмістив на перших сторінках цього збірника він зазначає, що “многогранна діяльність і спадщина професора З. Лиська є предметом особливого значення” так як “музикознавча праця З. Лиська була присвячена збиранню та детальному аналізу української народної музики, а саме в систематизуванні та розв’язці складних етно-музикологічних проблем та в багатстві й прецизійності наукової методики” [18, 1].

Джерельною базою дослідження стали автобіографічні писання, факти подані автору

особисто та провірені самим З. Лиськом, праці і списки творів композитора, які надані після смерті композитора його дружиною п. Докією Лисько, а також чимало відомостей доклали колишні співробітники митця – музикознавці Василь Витвицький, Євген Цегельський, Ігор Соневицький та дискограф Степан Максимюк. Сьогодні архів З. Лиська зберігається в Українському Науковому Інституті Гарвардського Університету (США) [18, 3].

Таким чином, Р. Савицькому вдалося ідентифікувати заголовки, перевірити музичну і наукову творчість, вивірити числа деяких опусів, скласти інвентар збереженого матеріалу. Його дослідження включає три основні аспекти: зміст архіву З. Лиська; автографи, які правдоподібно втрачено, доступні друквані матеріали. Роман Савицький пропонує нашій увазі деякі світлини, афіші концертних програм періоду 1931 – 1962 рр., котрі є якісно відбитими з оригінальних негативів, ним же і прокоментовані.

Праця складається з чотирьох основних розділів. Перший розділ під заголовком “Музичні композиції”, згрупований Р. Савицьким-мол. за музичними формами, містить реконструкцію речей зрілого періоду творчості композитора, позначеного вже від ор. 8. На підставі твердження композитора Дарія Каранович інформувала, що З. Лисько “не вважав свій перший творчий період (1914 – 1927) вартим дослідів чи обговорення [18, 5]. Інструментальних творів, які Р. Савицький віднайшов за кількістю є 33 – це поема “Тризна” і сюїта для симфонічного оркестру, струнний квартет, фортепіанне тріо, Соната для скрипки, фортепіанні композиції. Подано нотографію солоспівів.

Другу підгрупу музичних композицій становлять 83 хорові твори, згруповані Р. Савицьким за жанрами, серед яких зазначено чотири втрачені композиції. Серед хорової спадщини З. Лиська – три кантати для мішаних і чоловічих хорів у супроводі фортепіано до слів О. Олеся, Б. Гомзина і Р. Домбчевського, 11 оригінальних хорових композицій для різних складів, опрацювання церковних пісень, 34 обробки народних пісень, обробки стрілецьких пісень (13 – для чол. хору акап., 9 – для міш. хору акап.), а також 11 обробок пісень УПА для різних хорових складів. За матеріалами монографічного видання про З. Лиська, люб’язно наданими авторам цієї публікації Р. Савицьким-мол. публікуємо нотографію композитора:

Оригінальні твори для хору – кантати

1. “Enfant Perdu” (прибл. “Втрачене дитя”) для чол. і міш. хорів з ф-но, ор. 10 (1927), (сл. О.Олеся), (втр.)

**ХОРОВА ТВОРЧИСТЬ ЗИНОВІЯ ЛИСЬКА У ДОСЛІДЖЕННЯХ
РОМАНА САВИЦЬКОГО-МОЛОДШОГО**

2. “Суворий вітер”, для чол. і міш. хорів з ф-но, (1929), (сл. Б. Гомзина), (втр.)

3. “Пісня борців”, для міш. хору з ф-но, ор. 10 (сл. Р. Домбчевського)

Інші оригінальні твори для хору

4. “Вже весна прийшла”, міш. акап. (сл. Р. Домбчевського). Першодрук у “Великому Співанику Червоної Калини”.

5. “Ода до пісні”, міш. хор з ф-но, ор. 16 (сл. Романа Копчинського), (втр.)

6. “Пісня Хліборобського Вишколу Молоді”, для міш. і чол. хорів (сл. М. Приймака). Першодрук у серії “Хліборобські пісні”, Бібліотека “Хліборобська Культура”, Краєве Господарське Товариство “Сільський Господар”, Філія в Стрию, 1937, 3 ст.

7. “Вже сонце красно”, жін. хор з ф-но (сл. М. Шашкевича)

8. “Гімн Батьківщині”, міш. акап. (сл. і мел. Льва Лепкого)

9. “Гімн Канадійської Молоді”, жін. хор з ф-но (сл. Леоніда Полтави)

10. “Дністрованка”, жін. хор з ф-но (сл. М. Шашкевича)

11. “Зашуміла дібровонька”, міш. хор з ф-но (сл. М. Шашкевича)

12. “Колись нашу рідну хату...”, жін. хор з ф-но (сл. Л. Українки)

13. “На бій, на бій”, марш для хору з ф-но (сл. Кернера у перекладі Святослава Гординського, 1942), (втр.)

14. “Юнацька пісня”, чол. акап. (сл. Дарії Ярославської). Першодрук у журналі “Знання” (Мюнхен-Лондон). – 1954. – Ч.1 – грудень.

Опрацювання церковних пісень

15. “Тропарі Воскресні” (“Недільні”). 8 тропарів для чол. акап. у формі 8-част. сюїти (Мюнхен, жовтень, 1958), (2-ий авт. – М. Антонович, Утрехт). Першодрук у The Chants from Ukrainian Heirmologia by Myroslaw Antonowycz. Bilthoven, 1974.

16. “О спомагай нас” (гімн), міш. акап.

Опрацювання народних пісень для хору

17. “Є на небі дві зірничі”, чол. акап.

18. “Їде Харко з Туреччини”, //

19. “Козаченько впився”, //

20. “Ой Морозе, Морозенку”, //

21. “Ой у лузі та й при березі”, //

22. “Ти мати моя”, //

23. “Уродився козаченько”, //

24. “Бр’язнули ключики”, жін. Акап.

25. “Горобецьку в садку, падку”, //

26. “Дивувалися ліси”, //

27. “До Дунаю стеженька”, //

28. “Коло Дунаечку”, //

29. “Ой див ладо”, //

Друк м. і. у журналі “Die Musik” (Берлін), ч. 4, 1939, ст. 241 як і теж у вид. “В дорогу, Пластовий співаник” за ред. Василя Витвицького. Авгсбург: В-во “Молоде життя”, 1949.

30. “Ой забриніли ковані вози”, жін. акап.

31. “Ой заспіваймо”, //

32. “Ой зацвили фіялоньки”, //

33. “Ой літає чорна галочка”, //

34. “Ой сивая зозуленька”, //

Опрацювання народних пісень для хору (докінчення)

35. “Питалася мати дочки”, жін. акап.

36. “Ой хо-хо”, жін. хор з ф-но

37. “Бог Предвчний”, міш. акап.

38. “Гаївки”, //

39. “Зелений дубочку”, //

40. “Мати моя матусенько”, //

41. “На городі верба рясна”, //

42. “Ой гаївку красно грають”, //

43. “Ой зійди, зійди”, //

44. “Ой піду я понад лугом”, //

45. “Ой темна нічка”, //

46. “Ой ти дівчино”, //

47. “Ой хо-хо”, //

48. “Ой чиї ж то воли”, //

49. “Під гай мати”, //

50. “Чорноморець моя мати”, //

Першодрук 17-50 (за виїмком 23, 36, 38, 46) мали місце у “Великому Співанику Червоної Калини”.

Опрацювання стрілецьких пісень для хору чол. акап.

51. “Вдаряй мечем”, (сл. і мел. Романа Купчинського, Розвадів коло Миколаєва, 1917)

52. “Гей там у полі”

53. “Коло млина яворина”

54. “Летіла куля”

55. “Мав я раз дівчиноньку” (сл. і мел. Р. Купчинського, Грузьке, 1918)

56. “Ми йдем вперед” (сл. і мел. Льва Лепкого, червень 1918)

57. “Не сміє бути в нас страху”, (сл. і мел. Р. Купчинського, Розвадів коло Миколаєва, 1917)

58. “Ой впав стрілець” (сл. і мел. Михайла Гайворонського)

59. “Ой у лузі червона калина” (мел. С. Чарнецького). Вид. як ч. 62, рік 1949, Авгсбург.

60. “Питається вітер смерти” (мел. Ю. Шкрумеляка; мел. М. Гайворонського)

61. “Поспішають галичани”

62. “Слава, слава отамане” (сл. Ю. Назарака; мел. М. Гайворонського)

63. “Як я братя раз сконаю” (сл. Ю. Федьковича)

ХОРОВА ТВОРЧИСТЬ ЗИНОВІЯ ЛИСЬКА У ДОСЛІДЖЕННЯХ РОМАНА САВИЦЬКОГО-МОЛОДШОГО

Опрацювання стрілецьких пісень для хору міш. акап.

64. “Із-за гори високої вітер повіває”
65. “Ірчик” (сл. і мел. Р. Купчинського, Чернятин коло Жмеринки, 1919 або 1920)
66. “І снилося зночі дівчині” (сл. і мел. Л. Лепкого)
67. “Кладочка” (сл. за Б. Лепким; мел. Л. Лепкого)
68. “Ой казала мати” (сл. і мел. М. Гайворонського, 1917)
69. “Ой у полі верба”
70. “Ой у полі нивка”
71. “Ой шумить, шумить” (сл. і мел. Р. Купчинського, Тулинка над Стрипою, 1916)
72. “Як з Бережан до Кадри” (сл. Р. Купчинського, під Бережанами, 1916; мел. нев. пох.)
Першодруки 51-72 у “Великому Співанику Червоної Калини”. Чч. 64, 69 вид. теж у “Вістях” – квартальнику музичного та мистецького життя, виданні хору “Дніпро”, ч. 2, 1965, ст. 2.

Опрацювання пісень Української Повстанчої армії (УПА) для хору (Міттенвальд 1948 – 49)

73. “Доволі мук” чол. акап.
74. “Із гір Карпат” //
75. “Лунає клич” //
76. “Ми молодії” //
77. “Ми партизани” //
78. “Плаче, тужить стара мати” //
79. “Що то за прапор?” //
80. “Із гір Карпат” міш. акап.
81. “Що то за прапор?” міш. хор з ф-но
82. “Марш Хрiнівцiв” чол. хор з ф-но
83. “Пісня кулеметчика” чол. хор з ф-но [18, 9–13].

Велике значення в розвитку українського музикознавства мають історичні звукозаписи та дискографія творів наших композиторів в Україні та світі від початку ХХ століття до наших днів. Власне, розуміння цього питання і засвідчує праця Р. Савицького-мол. про творчість З. Лиська, де у другому розділі подано вичерпну дискографію композитора [18, 16]. Записи хорових творів З. Лиська, а саме опрацювання церковних пісень для чоловічого хору “Тропарі Воскресні” були здійснені в Голландії відомим колективом “Візантійським хором” під орудою славного Мирослава Антоновича. Гласи 3, 6 і 8 – “Да веселяться”, “Світлюю воскресенія” і “С висоти” було записано на студії TeDeum на довгограйній платівці (монозапис), а гласи 1 (“Камени”), 2 (“Сда снисел еси”), 3, 4 теж на фірмі TeDeum на довгограйній платівці (стереозапис) в 1969 році. Згодом, в 1971 році з’явився магнітоальбом “Візантійського хору”, до якого було включено

записи цих “Тропарів Воскресних”. Касета вийшла на фірмі OMEGA. Крім цих хорових творів у записах залишилися тільки солоспіви З. Лиська у виконанні: Мирослава Скали-Старицького (тенор) – “Сивий коню, сивий” (фортепіанний супровід Ігоря Соневицького, Канада, Монреаль), “Ой верше мій, верше” (фортепіанний супровід Ж. Лякур, Канада, 1960); Ганни Шерей (мецсо-сопрано) – “Ой верше мій, верше” (фортепіанний супровід Калини Чічки-Андрієнко, запис здійснено на концерті, присвяченому українським композиторам в еміграції, США, Нью-Йорк, 16 жовтня 1965 року); Іванною Синенькою Іваницькою (сопрано) – “Не стій вербо над водою” (фортепіанний супровід Патриції Кев, Німеччина, 1965); сестрами Байко (тріо) – “Ой верше мій, верше” (фірма “Мелодія”, Москва, 1957, 1960).

Велику увагу зосередив Р. Савицький-мол. на наукових працях, рукописах, статтях, машинописах, доповідях З. Лиська у Третньому розділі під загальною назвою “Писання”. Вони впорядковані за тематикою у хронологічному порядку. Як музикознавець і вчений Зиновій Лисько чимало праць присвятив розвитку і утвердженню хорового мистецтва Галичини. Серед важливих монографій, варто виокремити працю “Піонери музичного мистецтва Галичини” [14], присвячену творчості видатних композиторів Івана Лаврівського та Михайла Вербицького, яка стала чи не першим подібним дослідженням спадщини цих митців.

Спільно з В. Витвицьким і М. Колессою З. Лисько був співавтором “Диригентського poradnika”, який побачив світ в 1938 році у Львові, а також автором “Музичного словника”, виданого в 1933 році в Стрию. З. Лисько відомий як редактор-упорядник збірника пісень “Великий Співаник Червоної Калини” (229 стрілецьких, історичних, побутових, обрядових, жартівливих зразків) в опрацюванні для мішаних, чоловічих, жіночих хорів та виконання а’capella, який вийшов друком у Львові в 1937 році, а також відомого видання “Союзу українських професійних музик” – місячника “Українська музика”, який виходив у Львові в 1937–1939 роках. Великим надбанням української культури став запис та опрацювання близько 12 тисяч народних пісень у десяти томному виданні “Українські народні мелодії”, здійснені Зиновієм Лиськом. У музично-критичній спадщині З. Лиська знаходимо розвідки про “Хоровий спів у Карпатській Україні”, біографічно-критичні статті про Івана Лаврівського [3], Порфирія Бажанського [10], Олександра Кошиця [9], Василя Барвінського [4], Нестора Нижанківського [11].

ХОРОВА ТВОРЧІСТЬ ЗИНОВІЯ ЛИСЬКА У ДОСЛІДЖЕННЯХ РОМАНА САВИЦЬКОГО-МОЛОДШОГО

Опису хорового мистецтва Галичини, виступам різноманітних хорових колективів як в Україні, так і за кордоном, новим виданням в царині хорового мистецтва присвячено чимало рецензій пера З. Лиська. До основних варто зачислити такі публікації: “Концерт “Стрийського Бояна” [2], “Гуцульський хор Котка” [5], “Концерт “Бандуриста” [6], “Перший директор престольного хору в Перемишлі” (про статтю пера Єпископа Григорія Лакоти в “Перемиських єпархіяльних відомостях” у 1939 році) [7], “Концерт “Львівського Бояна” [8], “Концерт колядок хору “Думка” [12], “Праця про Артема Веделя” [13] – рецензія на книжку І. Соневицького “Артем Ведель і його музична спадщина”.

Окремо слід зазначити самовіддану працю Зинівія Лиська над редагуванням і виданням релігійних творів Олександра Кошиця [1]. Нотний збірник хорових творів вийшов друком в Нью-Йорку в 1970 році за сприяння Української Вільної Академії Наук у США із передсловом З. Лиська та англomовним резюме пера Р. Савицького-мол.

Цікавими матеріалами в роботі є репродукції з Енциклопедій із окремими гаслами про З. Лиська: першої енциклопедії “Українська Загальна Енциклопедія; книга знання в 3-ох томах” під головною редакцією Івана Раковського, опублікованої у 1930-35 рр. у виданні “Рідна Школа” (Львів-Станіславів-Коломия); “Larousse de la Musique” (1957); “ENCYCLOPEDIA DE MUSIQUE Tome III” (1958 – 1961); “ALGEMENE MUZIEK-ENCYCLOPEDIA”. – ANTWERPEN-AMSTERDAM, 1960; Riemann music lexicon, автор гасла Михайло Гольдштайн. Цікавість складають гасла про З. Лиська пера Р. Савицького-мол. у “Міжнародній енциклопедії музики й музик”, 10-е справлене видання за редакцією Бруса Богла [21] та “Енциклопедії України” за редакцією Данила Гусара-Струка і під егідою Наукового Товариства ім. Т. Шевченка в Сарселі, Франція, Торонто-Баффало-Лондон: Видавництво Торонтського університету 1993, том III, [22]. Всі вони представляють З. Лиська як українського композитора і музиколога.

Висновки. Отож, завдяки сумлінній та відданій праці музикознавця Р. Савицького-мол. над творчою спадщиною багатьох українських композиторів, як також і над доробком З. Лиська, зокрема і як хорового композитора, сьогодні маємо можливість її опрацювати, вивчати, залучати до концертного та навчального репертуару. Втім, як зазначає Р. Савицький-мол., мистецька спадщина З. Лиська потребує ґрунтовних досліджень, пошуку ще не віднайдених творів. Варто додати, що на часі

постала проблема публікації творів композитора, адже частина хорової спадщини була видрукувана ще в першій половині ХХ століття, а все інше залишається в рукописах і сьогодні.

1. Кошиць О. Релігійні твори / Редактор З. Лисько. – Нью-Йорк: Видавництво ім. З. Лиська, 1970. – 736 с.

2. Лисько З. Концерт “Стрийського Бояна” // Діло. – 1935. – 23 квітня.

3. Лисько З. Іван Лаврівський // Українська музика. – 1938. – Ч. 1. – С. 6 – 9; Ч. 3. – С. 37 – 42; Ч. 4. – С. 64 – 66; Ч. 5. – С. 77 – 79; Ч. 6. – С. 97 – 100; Ч. 7 – 8. – С. 117 – 120.

4. Лисько З. Василь Барвінський // Українська музика. – 1938. – Ч. 2. – С. 17 – 21.

5. Лисько З. Гуцульський хор Котка // Українська музика. – 1938. – Ч. 7 – 8. – С. 142.

6. Лисько З. Концерт “Бандуриста” // Українська музика. – 1938. – Ч. 7 – 8. – С. 142 – 143.

7. Лисько З. Перший директор престольного хору в Перемишлі // Українська музика. – 1939. – Ч. 3. – С. 85 – 86.

8. Лисько З. Концерт “Львівського Бояна” // Українська музика. – 1939. – Ч. 4. – С. 113.

9. Лисько З. Олександр Кошиць // Український самостійник (Мюнхен). – 1954. – Ч. 46 – 52; 1955. – Ч. 1 – 2.

10. Лисько З. Порфирій Бажанський // Український самостійник (Мюнхен). – 1954. – Ч. 35 – 40.

11. Лисько З. Нестор Нижанківський // Християнський голос (Мюнхен). – 1955. – Ч. 29.

12. Лисько З. Концерт колядок хору “Думка” // Свобода. – 1962. – 11 січня.

13. Лисько З. Праця про Артема Веделя // Свобода. – 1966. – 2 листопада.

14. Лисько З. Піонери музичного мистецтва в Галичині / Упор. В. Сивохін. – Львів-Нью-Йорк, 1994. – 144 с.

15. Муха А. Композитори України та української діаспори. Довідник / Антон Муха. – К.: Музична Україна, 2004. – С. 181.

16. Оранський Ю. Філадельфія. Па. / Юрій Оранський // Пропам’ятна книга Українського музичного інституту в Америці з нагоди десятиліття його існування. – Нью-Йорк, 1963. – С. 46 – 49, 56.

17. Рудницький А. Українська музика / Антін Рудницький. – Мюнхен, 1963. – С. 167 – 168.

18. Савицький Р.-мол. Творчість Зинівія Лиська / Роман Савицький-молодший. – Кренфорд, Нью-Джерсі (США). – 1995. – С. 1.

УРОКИ МУЗИКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ І ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

19. Савицький Р.-мол. *Мій тато* // *Свобода*. – 1999. – 27 березня.
20. Сивохіп В. *Діяльність Зиновія Лиська в контексті професіоналізації української музичної культури Галичини. Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 / Володимир Сивохіп / Львівська національна музична академія ім. М. Лисенка*. – Львів, 2010. – 16 с.
21. Тимик К., Німилович О. *Роман Савицький-молодший – митець, музикознавець, бібліограф / Катерина Тимик, Олександра Німилович // Молодь і ринок*. – 2010. – № 10 (69). – жовтень. – С. 113 – 118.
22. Sawycky R., Jr. *Lysko Zinovij // The International Cyclopedia of Music and Musicians*. – New York-London, 1975. – P. 1289.
23. Sawycky R., Jr. *Lysko Zinovij // Encyclopedia of Ukraine*. – V. III. – Toronto-Baffalo-London, 1993. – P. 255.

Стаття надійшла до редакції 06.09.2011

УДК 78(07) – 053.2/5

*Сергій Барвік, доцент кафедри інструментального мистецтва і музичної підготовки
Мукачівського державного університету*

УРОКИ МУЗИКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ І ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Дана стаття спрямована на розкриття основних закономірностей формування і розвитку здібностей сучасної учнівської молоді на уроках музики.

Ключові слова: музика, урок музики, вчитель музики, виховання.

Літ. 9.

Постановка проблеми. Сучасне постіндустріальне суспільство вимагає особистісно зорієнтованої підготовки не тільки в шкільній, а й у педагогічній освіті, адже навчально-виховний процес – взаємопов'язана, спільна діяльність учнів і учителів. Тому сучасна школа вимагає плекати особистість учителя нової генерації, здатного до креативного мислення, спроможного захопити вихованців своєю творчою педагогічною діяльністю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Результати аналізу наукової, психолого-педагогічної і методичної літератури свідчать про те, що проблемі естетичного виховання дітей присвячено багато монографій і статей. В цьому контексті, звичайно, розглядається постать вчителя музики, який покликаний своїм прикладом сприяти творчій, естетичній самореалізації та само ідентифікації підлітків. Одним із засобів творчого залучення дітей до загальнонаціональних традицій освіти та виховання постає музика.

Розробці теорії творчості та проблемі формування творчої особистості присвячені праці вітчизняних та зарубіжних педагогів і психологів (В.І. Андреев, В.С. Біблер, А.В. Брушлінський, С.С. Гольдентріхт, А.Й. Капська, В.І. Лозова, Б.Ф. Ломов, Я.О. Пономарьов, С.О. Сисова та ін.). Концептуальні положення про мотиви творчого оволодіння професійною діяльністю, закономірності формування потреб, інтересів,

установок та ціннісних орієнтацій особистості розглядаються у працях Б.Г. Ананьєва, Л.С. Виготського, Г.С. Костюка, О.М. Леонтєва, С.Л. Рубінштейна та ін. Вагомим внеском у психолого-педагогічну сферу є праці І.Ф. Гоноболіна, О.О. Гумінської, Д.Б. Кабалевського, Л.В. Кондрашової, Н.В. Кузьміної, О.Г. Мороза, Л.С. Нечепоренко, О.Я. Ростовського, О.П. Рудницької, В.О. Сластьоніна та ін., в яких використані теоретичні положення про закономірності формування особистості педагога, його професійне становлення.

Метою статті є становлення особистості вчителя музики та розкриття в процесі уроку музики основних чинників освіти і виховання дітей, показ музики як потужного засобу впливу на емоційну сферу дитини, формування загальних принципів розвитку вільної, цілеспрямованої, вольової особистості в умовах постіндустріального суспільства.

Виклад основного матеріалу. ХХІ століття висуває нові орієнтири, нові вимоги до економіки, політики, особистості, накреслює плани на майбутнє, істотно підвищує роль освіти у нашому суспільстві. Саме зараз професійно-педагогічна освіта у відповідності до основних своїх завдань покликана формувати і відстоювати потенціал кваліфікованого працівника. Розбудова української національної школи вимагає від майбутнього вчителя високої педагогічної культури і методичної майстерності. Особливого значення це питання набуває при підготовці вчителя музики у зв'язку з багатогранністю його діяльності як педагога, вихователя і виконавця.